

Onderwerp: reactie op “Visie op de modernisering van de monumentenzorg”

Den Haag 22 januari 2009

Geachte heer Plasterk,

Namens het bestuur van de Vereniging van Architecten Werkzaam in de Restauratie (VAWR) breng ik graag onze zienswijze bij de voorgenomen modernisering van de monumentenzorg onder uw aandacht.

Ik ga daarbij niet in op de voorstellen zoals beschreven in uw ambitiedocument ‘Een lust, geen last ...’ van november jl., omdat daarin naar onze waarneming veel behartenswaardige koersaanpassingen staan vermeld die slechts bijval verdienen.

Nee, ik wijs u graag op enkele aandachtspunten en tekortkomingen die wij, als experts in de daadwerkelijke, praktische monumenteninstandhouding, signaleren in het voorgenomen beleid.

Het gaat dan vooral om onze cordiale notie, dat monumentenzorg niet slechts een ambtelijk, bestuurlijk fenomeen is, maar vooral ook een praktisch vakgebied dat nuchter beleid en dito aanpak vraagt. De collectie van het ‘gebouwde Nederlandse erfgoed’ staat immers gewoon buiten op straat en de instandhouding, herbestemming en aanpassing gebeurt daar ter plaatse volgens toegesneden inzichten en vaardigheden en met toepassing van materialen en technieken die het uiteindelijke doel – behoud en re-vitalisering van historische zaken – daadwerkelijk haalbaar maken.

Benut kwaliteit marktpartijen

Ik ben er maar kort over: de mogelijkheid om de gekwalificeerde marktpartijen op het gebied van de Nederlandse monumentenzorg in te zetten, wordt bij de beoogde nieuwe koers veel te weinig benut. Al sinds meerdere jaren hebben professionele restauratie-architecten zich vastgelegd in een door zowel de Nma als de RACM getoetste en geormerkte kwaliteits-erkenningsregeling, die waarborgt dat monumentenwerk, aan hen toevertrouwd, volgens de van rijkswege vereiste spelregels en inhoudelijke kwaliteitsnormen verloopt.

Gebruik als rijksoverheid die kwaliteit en benut daarmee de kwaliteitsborging die via een op kwaliteitscriteria gestoelde erkenningsregeling (Gezamenlijke Erkenningregeling Architecten in de Restauratie; GEAR) is vastgelegd, is daarom ons advies.

In het overleg dat ik met Nma-bestuursvoorzitter P. Kalbfleisch in 2007 over de GEAR-regeling als kwaliteitsinstrument mocht hebben, kwam hij, na bestudering van de regeling en de toetscriteria daarin tot de slotsom dat ‘de overheid met deze waarborg door gekwalificeerde R-architecten een gouden cadeautje in handen had om de monumentenzorg in ons land te verbeteren’. Ons kwaliteitssysteem is mededingings-proof, en bij het aansluitend overleg dat de RACM-directie met de Nma hierover voerde is dat ook vastgesteld. De rijksoverheid kan dus gewoon gebruik maken van de marktexpertise

Secretariaat: Zwarte Kamp 1 4191 KR Geldermalsen t. +31 (0345) 581643 info@vawr.nl
Vz.: E.J. Nusselder Laan van Meerdervoort 375 2563 AP Den Haag [www.VAWR.nl]

door te wijzen op het bestaan van die kwaliteit en zelfs door de eis te stellen dat vergund en gesubsidieerd werk moet worden uitgevoerd door marktpartijen die voldoen aan de in de branche-erkenning gespecificeerde kwaliteitscriteria (die immers door diezelfde overheid zijn getoetst en geormerkt!).

Natuurlijk zien wij als professionele R-architecten hierin ook een zakelijk voordeel: wanneer restauratiewerk aan monumenten daadwerkelijk bij de daarvoor gekwalificeerde bureaus terecht komt, zal er meer goed werk in portefeuille en uitvoering komen. Maar het mooie gevolg voor ons land is dan ook dat ‘gepruts’ aan monumenten – met cultuurwaardenverlies als direct gevolg – door in de monumenteninstandhouding onbekwame architecten (en dat is vaak de praktijk) uitblijft en de kostenefficiëntie van investering in monumentenland fors verbetert. Ik hoop dat u met ons die win-win-kans ziet.

Relatieve lokale expertise

Bovenstaande brengt me op de tweede en laatste kanttekening bij uw nota.

In te groot en wellicht naïef optimisme wordt daarin uitgegaan van aanwezige kwaliteiten op monumentenzorggebied bij de lagere overheden en particuliere betrokkenen. Voor alle partijen werkzaam in de dagelijkse R-praktijk is helaas maar al te duidelijk dat een zeer groot deel van de monumentengemeenten deze specifieke taak niet of onvoldoende aankunnen. Uw eigen Erfgoedinspectie, sector Monumenten bevestigt middels zijn rapportages naar aanleiding van doormeten van tal van gemeenten (22 stuks) en van diverse lokale monumentencommissies (16) dat de decentrale monumentenzorg inhoudelijk onvoldoende geborgd is. Meer dan één derde van de getoetste gemeenten geeft zelfs ruitelijk toe ‘niet geëquipeerd te zijn om in de komende situatie de monumententaak te vervullen’. Men geeft daar diverse redenen voor aan, waarbij gebrek aan inhoudelijke kennis en professionaliteit het meeste voorkomt.

Dat lang niet alle eigenaren/gebruikers in het beheer van hun eigen monument het cultuurbehoudsaspect voorop hebben staan, acht ik een zodanige open-deur-constatering dat uitweiding hier niet nodig is.

Ook in deze in de markt alom gekende manco's is goed te voorzien door prominentere positionering van in de markt aanwezige en objectief geormerkte en getoetste expertise, zoals die door de erkende restauratie-architecten wordt en zal worden geleverd.

De samenvattende constatering op pag. 21 van uw nota dat ‘de ontwikkeling van een professioneel stelsel van erkenning en certificering van architecten een stimulans moet zijn voor monumenteneigenaren om met vakbekwame mensen te werken’ is in dit licht natuurlijk een behartenswaardige. Maar hij vertolkt, zo verwoord, een veel te ondergeschikte ambitie om deze voor uw beleid kansrijke optie echt productief te kunnen en willen maken.

Graag zou ik in het belang van de Nederlandse monumentenzorg voor het komende nieuwe Rijksmonumentenbeleid deze noties over verbeteringsmogelijkheden op het gebied van de praktische monumentenzorg in uw belangstelling willen aanbevelen.

Hoogachtend en met vriendelijke groet,

ir. Evert Jan Nusselder
Voorzitter VAWR